

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА МОДЕРНОЇ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету історії та міжнародних відносин

доц. Віталій АНДРЕЙКО.

«20» червня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**МЕТОДИКА ПОЗАКЛАСНОЇ ТА ПОЗАШКІЛЬНОЇ РОБОТИ
ВЧИТЕЛЯ**

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**

Галузь знань: **01 Освіта/Педагогіка**

Спеціальність: **014 Середня освіта**

Предметна спеціальність: **014.03 Середня освіта. Історія**

Освітня програма: **Історія**

Статус дисципліни: **обов'язкова**

Мова навчання: **українська**

Робоча програма навчальної дисципліни «Методика позакласної та позашкільної роботи вчителя» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.03 Середня освіта. Історія, за освітньою програмою «Історія» факультету історії та міжнародних відносин ДВНЗ «УжНУ».

Розробники: Юрій ІСАК, ст.викл. кафедри модерної історії України та зарубіжних країн,

Тетяна КЛЮЧКОВИЧ, к.пед.н., доцент кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи.

Робочу програму розглянуто та затверджено
на засіданні кафедри модерної історії України та зарубіжних країн,
Протокол № 9 від 29 червня 2023 р.

Завідувач кафедри доц. Ігор ШНІЦЕР

Схвалено науково-методичною комісією
факультету історії та міжнародних відносин
протокол № 8 від 30 червня 2023 р.

Голова науково-методичної комісії доц. Світлана МИШКО

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 2024/2025 н.р. без змін; зі змінами (Додаток).
(потрібне підкреслити)

протокол № 12 від « 25 » червня 2024 р. Завідувач кафедри Гор Шенчер
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 2025 / 2026 н.р. без змін; зі змінами (Додаток).
(потрібне підкреслити)

протокол № 14 від « 26 » червня 2025 р. Завідувач кафедри Гор Шенчер
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20 / 20 н.р. без змін; зі змінами (Додаток).
(потрібне підкреслити)

протокол № від « » 20 р. Завідувач кафедри
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20 / 20 н.р. без змін; зі змінами (Додаток).
(потрібне підкреслити)

протокол № від « » 20 р. Завідувач кафедри
(підпис) (Прізвище ініціали)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС: 3	Рік підготовки:	Рік підготовки:
Загальна кількість годин: 90	IV курс	IV курс
Кількість модулів: 1	Семестр:	Семестр:
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи – 3	7-й	9-й
	Лекції:	
	32	8
	Практичні (семінарські):	
	12	4
Вид підсумкового контролю: семестровий	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: усний залік	Самостійна робота:	
	46	78

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни «**Методика позакласної та позашкільної роботи вчителя**» є сформувати у здобувачів вищої освіти належних знань з курсу з урахуванням критичного переосмислення низки методологічних підходів; навчити їх застосовувати отримані знання в процесі теоретичної і практичної діяльності після закінчення навчального закладу, в дослідницькій і аналітичній роботі та у викладанні історії.

Ця дисципліна посідає особливе місце в становленні професійної підготовки майбутнього історика. Позакласна і позашкільна робота має велике значення в навчальному процесі. Вона сприяє розширенню знань учнів, набутих на уроках, їх конкретизації, формує вміння і навички практичного характеру, викликає інтерес до нового матеріалу, розвиває самостійне мислення школярів.

Завдання навчальної дисципліни – формування у здобувачів вищої освіти глибоких, науково обґрунтованих й різнобічних уявлень і знань з даної навчальної дисципліни. Пропонований курс посідає важливе місце в системі підготовки фахівців-істориків.

Відповідно до освітньої програми «**Історія**», вивчення навчальної дисципліни «**Методика позакласної та позашкільної роботи вчителя**» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких **компетентностей**:

1) загальні компетентності:

ЗК – 01. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ЗК – 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технології, вести здоровий спосіб життя.

ЗК – 03. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК – 04 Здатність працювати в команді.

2) фахові компетентності:

ФК – 01. Здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.;

ФК – 05. Здатність до забезпечення охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими потребами) в освітньому процесі та позаурочній діяльності;

ФК – 06. Здатність здійснювати виховання на уроках і в позакласній роботі, виконувати педагогічний супровід процесів соціалізації учнів та формування їхньої культури;

ПК – не передбачено.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Методика позакласної та позашкільної роботи вчителя**» є опанування таких навчальних дисциплін освітньої програми «Історія»:

Педагогіка (ОК 17);

Психологія (у т.ч. вікова) (ОК 22),

Основи шкільного краєзнавства (+ курсова робота) (ОК 27),

Методика викладання історії в школі (ОК 31),

Психолого-педагогічна практика (ОК 42).

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до **освітньої програми «Історія»**, вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПР):

Програмні результати навчання	Шифр ПР
Планує й здійснює освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей здобувачів загальної середньої освіти, фахової передвищої освіти, забезпечує розвиток пізнавальної діяльності здобувачів, здійснює мотивацію до навчання, застосовує диференціацію навчання.	ПР – 02
Знає та розуміє принципи, форми, сучасні методи, методичні прийоми навчання предмета в закладах загальної середньої освіти та фахової передвищої освіти.	ПР – 03
Уміє застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності.	ПР – 07
Володіє формами та методами виховання учнів на уроках і в позакласній роботі, уміє відстежувати динаміку особистісного розвитку дитини.	ПР – 09
Здатний цінувати розмаїття та мультикультурність, керуватися в педагогічній діяльності етичними нормами, принципами толерантності, діалогу й співробітництва, проектувати психологічно безпечне й комфортне освітнє середовище у закладах загальної середньої освіти, враховуючи особливості національних спільнот.	ПР – 11
Уміє організувати освітній простір із дотриманням принципів універсального дизайну, безпечно проектує навчальний простір у закладах загальної середньої освіти, фахової передвищої освіти спільно зі здобувачами з урахуванням їхніх вікових особливостей, інтересів і потреб.	ПР – 13
Знаходить оригінальні рішення, спрямовані на розв'язання педагогічних завдань у закладах середньої освіти.	ПР – 16

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «**Методика позакласної та позашкільної роботи вчителя**»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПР
<p>здобувач вищої освіти повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - місце й специфіку навчальної дисципліни «Методика позакласної та позашкільної роботи вчителя» в системі вітчизняної освіти й науки; - теоретико-методологічну основу дисципліни (принципи і методи). - понятійний апарат; - місце питань дисципліни у шкільному курсі, зокрема в курсах всесвітньої історії та історії України 	<p>ПР – 02 ПРН – 03 ПР – -7</p>
<p>здобувач вищої освіти повинен вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вирішувати дослідницькі завдання з різних теоретико-методологічних позицій; - аналізувати розвиток системи позакласної і позашкільної роботи України і за кордоном; - простежувати вікову й індивідуальну специфіку учнів під час позакласної і позашкільної роботи; - представляти результати своєї діяльності у вигляді письмових і усних відповідей. - використовувати понятійний і термінологічний апарат предмету в процесі теоретичної і практичної діяльності після закінчення навчального закладу, в дослідницькій і аналітичній роботі, у викладанні історії у середній загальноосвітній школі. 	<p>ПР – 02 ПР – 07 ПР – 09</p>
<p>здобувач вищої освіти повинен володіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - матеріалом навчальної дисципліни; - здібностями до складання бібліографії з тематики досліджень, що проводяться; - основними прийомами методичної роботи історика. - оволодіти навичками самостійної роботи з історичними джерелами і науковою літературою, пошуком необхідної інформації через мережу «Інтернет» для використання на семінарських заняттях, при написанні рефератів та дипломних робіт бакалавра і магістра. 	<p>ПР – 03 ПР – 07 ПР – 11</p>

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання здобувачів вищої освіти:

- стандартизовані тести;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- презентації та виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Форми та методи оцінювання з даної навчальної дисципліни є:

Самооцінювання, взаємооцінювання, індивідуальне та групове опитування, модульна контрольна робота, розробка і захист презентацій, залік.

Методи навчання: лекція, практичні заняття, індивідуальні навчально-дослідницькі завдання, дискусія, аналіз нормативних документів, перегляд і аналіз відеоматеріалів, усна комунікація, самостійна робота, кейс-метод.

Методи контролю результатів навчання

Концепція організації навчального процесу в Ужгородському національному університеті розроблена на основі Закону України «Про вищу освіту», з урахуванням вимог Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту» Статуту ДВНЗ «УжНУ», державних стандартів освітньої діяльності та вищої освіти та ін.

Положення про організацію освітнього процесу в ДВНЗ «УжНУ» від 24 грудня 2020 р. (URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/48113>) передбачає низку складових згаданого процесу. Так, оцінювання якості знань здобувачів вищої освіти, в умовах організації навчального процесу за кредитно-модульною системою здійснюється шляхом поточного, модульного (проміжного), підсумкового (семестрового) контролю.

Види контролю результатів навчання. Оцінювання результатів навчання здобувача освіти з кожної навчальної дисципліни здійснюється на основі проведення різних видів контролю. В Університеті в освітньому процесі використовуються такі види контролю: вхідний, поточний; модульний, відстрочений, семестровий (курсний), атестація.

Вхідний контроль проводиться перед вивченням нового курсу з метою визначення рівня підготовки здобувачів освіти з дисциплін, на яких базується цей курс. Вхідний контроль проводиться на першому занятті за завданнями, що відповідають програмам попередніх дисциплін. За результатами вхідного контролю розробляються заходи з надання індивідуальної допомоги, коригування освітнього процесу. Поточний контроль проводиться науково-педагогічними працівниками на всіх видах аудиторних занять. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки здобувачів до виконання конкретної роботи. Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між науково-педагогічним працівником та здобувачами освіти. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як науковопедагогічним працівникам – для коригування методів і засобів навчання, так і здобувачами освіти – для планування самостійної роботи. Поточний контроль може проводитися у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на практичних заняттях та лекціях, у формі колоквиуму, виступів здобувачів освіти при обговоренні питань на семінарських заняттях, у формі комп'ютерного тестування тощо. Форми проведення поточного контролю та критерії оцінювання результатів навчання визначаються робочою програмою навчальної дисципліни. Модульний контроль складається з поточного контролю та модульного контрольного оцінювання. Упродовж семестру з усіх навчальних дисциплін, передбачених навчальним планом, проводяться модульні контролі, обов'язкові для всіх здобувачів освіти. Кількість модульних контролів залежить від обсягу навчальної дисципліни: 3 кредити – принаймні один модульний контроль, понад 3 кредити – не менше двох модульних контролів (відповідно до робочої програми навчальної дисципліни). При визначенні оцінки за модуль враховуються результати модульного контрольного оцінювання та поточного контролю під час навчальних занять, результати колоквиумів, виконання контрольних робіт, самостійної та індивідуальної роботи. Максимальна оцінка з кожного модульного контролю – 100 балів. Розподіл балів за поточний контроль та модульне контрольне оцінювання визначається робочою програмою навчальної дисципліни. На виконання письмового компонента модульного контрольного оцінювання відводиться до двох академічних годин. Здобувач освіти, який не з'явився на модульний контроль, може пройти його додатково у визначений кафедрою термін. Підсумкова модульна оцінка з навчальної дисципліни визначається як середнє арифметичне результатів усіх модульних контролів та виставляється за 100-бальною шкалою (шкалою ЄКТС та національною шкалою). Здобувач, який за результатами модульних контролів отримав від 0 до 34 балів, повинен до проведення підсумкового семестрового контролю покращити цю оцінку принаймні до показника не менше 35 балів під час чергування викладачів на кафедрі. Без такого покращення він до семестрового контролю не допускається.

Поточний контроль проводиться науково-педагогічними працівниками на всіх видах аудиторних занять. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки

здобувачів до виконання конкретної роботи. Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між науково-педагогічним працівником та здобувачами ЗЗ освіти. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як науковопедагогічним працівникам – для коригування методів і засобів навчання, так і здобувачами освіти – для планування самостійної роботи. Поточний контроль може проводитися у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на практичних заняттях та лекціях, у формі колоквиуму, виступів здобувачів освіти при обговоренні питань на семінарських заняттях, у формі комп'ютерного тестування тощо. Форми проведення поточного контролю та критерії оцінювання результатів навчання визначаються робочою програмою навчальної дисципліни.

Модульний контроль складається з поточного контролю та модульного контрольного оцінювання. Упродовж семестру з усіх навчальних дисциплін, передбачених навчальним планом, проводяться модульні контролі, обов'язкові для всіх здобувачів освіти. Кількість модульних контролів залежить від обсягу навчальної дисципліни: 3 кредити – принаймні один модульний контроль, понад 3 кредити – не менше двох модульних контролів (відповідно до робочої програми навчальної дисципліни). При визначенні оцінки за модуль враховуються результати модульного контрольного оцінювання та поточного контролю під час навчальних занять, результати колоквиумів, виконання контрольних робіт, самостійної та індивідуальної роботи. Максимальна оцінка з кожного модульного контролю – 100 балів (для спеціальності 222 Медицина – 200 балів). Розподіл балів за поточний контроль та модульне контрольне оцінювання визначається робочою програмою навчальної дисципліни. На виконання письмового компонента модульного контрольного оцінювання відводиться до двох академічних годин. Здобувач освіти, який не з'явився на модульний контроль, може пройти його додатково у визначений кафедрою термін. Підсумкова модульна оцінка з навчальної дисципліни визначається як середнє арифметичне результатів усіх модульних контролів та виставляється за 100-бальною шкалою, шкалою ЄКТС та національною шкалою. Здобувач, який за результатами модульних контролів отримав від 0 до 34 балів, повинен до проведення підсумкового семестрового контролю покращити цю оцінку принаймні до показника не менше 35 балів під час чергування викладачів на кафедрі. Без такого покращення він до семестрового контролю не допускається.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання на певному освітньому (освітньо-кваліфікаційному) рівні або на окремих його завершених етапах. Присвоєння здобувачу освіти кредитів ЄКТС і присудження кваліфікацій здійснюється винятково за результатами підсумкового контролю. Підсумковий контроль включає семестровий (курсний) контроль та атестацію здобувачів освіти.

Семестровий (курсний) контроль проводиться у формі екзамену, диференційованого заліку або заліку із конкретної навчальної дисципліни в обсязі навчального матеріалу, що визначений її робочою програмою, і в терміни, що встановлені навчальним планом. Терміни семестрового (курсного) контролю визначають графіки освітнього процесу та захисту курсових робіт (проектів) і практик. Екзамени та заліки проводяться, згідно з розкладом, який доводиться до відома викладачів і здобувачів освіти не пізніше, як за місяць до початку семестрового контролю. За наявності об'єктивних підстав здобувачу освіти розпорядженням декана факультету (директора інституту/філії) може бути встановлений індивідуальний графік семестрового контролю. Здобувач освіти може не допускається до семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни, якщо у встановлені графіком освітнього процесу терміни він не підтвердив опанування на мінімальному рівні результатів навчання, оцінювання яких, згідно із робочою програмою навчальної дисципліни, має відбутися під час семестру.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Вище вже було згадано, що розподіл балів за поточний контроль та модульне контрольне оцінювання визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

Здобувачі вищої освіти слухають теоретичний матеріал навчальної дисципліни, передбачений у циклі лекційних занять. Навички самостійної підготовки вони вдосконалюють під час підготовки до практичних занять та виконання самостійних (індивідуальних) завдань.

Відповідно, оцінювання в рамках змістових модулів з дисципліни «Методика позакласної та позашкільної роботи вчителя» здійснюється за наступною шкалою:

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	50	100
10	10	10	10	10		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні заняття	6	30
Самостійна робота	1	20
Модульна контрольна робота	1	50
Разом		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

При оцінюванні модульної контрольної роботи враховується обсяг і правильність виконаних завдань:

- а) оцінка “відмінно” ставиться за правильне виконання всіх завдань;
- б) оцінка “добре” ставиться за виконання 75 % усіх завдань;
- в) оцінка “задовільно” ставиться, якщо правильно виконано більше

50% запропонованих завдань;

- г) оцінка “незадовільно” ставиться, якщо завдань виконано менше від 50 %.

Неявка на модульну контрольну роботу – 0 балів.

Ці оцінки трансформуються в рейтингові бали у такий спосіб:

“5” – 50 балів;

“4” – 40 балів;

“3” – 30 балів;

“2” – 20 балів.

Неявка на МКР – 0 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Три теоретичні питання. Виконання завдання потребує повної аналітичної і змістовної відповіді, кожне питання оцінюється від 0 до 33-34 балів.

33-34 балів отримують здобувачі вищої освіти, які повно та ґрунтовно розкрили теоретичне питання, використавши при цьому не лише обов'язкову, а й додаткову літературу. 23-32 отримують здобувачі вищої освіти, які в цілому розкрили теоретичне питання, однак не повно і допустивши деякі неточності. При цьому не використав на достатньому рівні обов'язкову літературу. 37-40 балів отримують здобувачі вищої освіти, які правильно визначили сутність питання, але розкрили його не повністю, допустивши деякі незначні помилки. 22-31 балів отримують здобувачі вищої освіти, які правильно визначили сутність питання, розкривши його лише частково і допустивши при цьому окремі помилки, котрі не впливають на загальне розуміння питання. 21-12 балів отримують здобувачі вищої освіти, які правильно визначили сутність питання,

недостатньо або поверхово розкривши більшість його окремих положень і допустивши при цьому окремі помилки, які частково вплинули на загальне розуміння проблеми. 0-11 балів отримують здобувачі вищої освіти, які частково та поверхово розкрили лише окремі положення питання і допустили при цьому певні суттєві помилки, котрі значно вплинули на загальне розуміння питання.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

ТЕМА №1. Вступ. Теоретична основа вивчення і дослідження дисципліни

Місце й специфіка навчальної дисципліни «Методика позакласної та позашкільної роботи вчителя» в системі вітчизняної освіти й науки. Предмет і завдання дисципліни, її об'єкт і предмет. Теоретико-методологічна основа дисципліни (принципи і методи). Понятійний апарат. Основні терміни і поняття.

Відомі українські й зарубіжні фахівці. Вітчизняні вузи і періодика відповідного спрямування.

Методологія досліджень. Методи дослідження курсу: історико-порівняльний, історико-генетичний, метод ретроспективного аналізу, статистичний метод та ін.

Особливості корпусу джерел. Основні навчальні посібники і періодичні видання.. Дискусійні проблеми.

Місце питань дисципліни у шкільному курсі, зокрема в курсах всесвітньої історії та історії України. Зміст, характер та рівень викладання питань дисципліни в загальноосвітній школі. Вікові особливості сприйняття учням навчального матеріалу з історії. Специфіка засвоєння понять та набуття навчальних компетентностей.

Тема № 2. Педагогічні та методичні основи позакласної і позашкільної роботи.

Сутність позакласної роботи. Роль добровільної ініціативи й активності молодших школярів. Сприяння вирішенню основних завдань школи. Головні напрями позакласної і позашкільної роботи. Умови організації позакласної роботи. Керівна роль учителя. Особливості позакласних занять. Мотивація учнів до позакласної роботи. Дидактичні цілі позакласних заходів, організація та планування позакласної роботи.

Тема № 3. Зміст, форми організації та методи проведення позакласної роботи.

Види і форми позакласної роботи. Вимоги до змісту позакласної роботи. Методика організації позакласної роботи. Проведення індивідуальної позакласної роботи з учнями, які виявляють інтерес до об'єктів і явищ дійсності. Роль пізнавального інтересу в учнів на уроках і в позаурочній роботі. Ефективність індивідуальної позакласної роботи. Значення рівня усвідомлення учнем мети завдання, його вагомості, оволодіння способами виконання й оформлення його результатів, а також оцінювання товаришами й учителем. Виявлення і розвиток індивідуальних інтересів учнів з метою об'єднувати і залучати дітей до групової та масової позакласної роботи. Організація гурткової і масової позакласної роботи. Методи роботи з гуртківцями (бесіда і розповідь учителя, групові екскурсії тощо. Постановка окремих завдань. Заохочення учнів до виконання індивідуальних завдань. Значення групової роботи (загальношкільні масові заходи – екскурсії, походи з вивчення історії рідного краю тощо; читацькі конференції з оглядом книг; проведення ранків, свят з різноманітною тематикою і т.д.). Зміст позакласної роботи і вікові особливості учнів різних класів. Специфіка організації позакласної роботи в початкових класах. Методи проведення позакласної роботи з різних шкільних предметів. Дослідницька робота учнів в позакласній роботі. Діяльність учнівських об'єднань.

Тема № 4. Зміст та особливості позашкільної роботи.

Розкриття природних потреб школярів в позашкільній роботі, зокрема, в активній діяльності та самоствердженні. Система позашкільної роботи. Сучасні засоби і форми позашкільної діяльності. Інноваційні підходи до організації позакласної діяльності дітей. Особливості позаурочних занять, організація і керівництво ними. Розвиток спостережливості та інших якостей учнів. Методика застосування інноваційних методів позакласної і позашкільної роботи у початковій школі. Шляхи оптимізації та інтенсифікації процесу навчання у позаурочний час. Підготовка учнів до участі в олімпіадах, конкурсах наукових робіт в системі Малої Академії наук та ін.

Тема № 5. Зміст, характер та рівень позашкільної і позакласної роботи з історії.

Завдання позашкільної і позакласної роботи з історії. Зміст навчального матеріалу. Вікові особливості сприйняття учнями навчального матеріалу курсу. Специфіка засвоєння історичних понять та набуття навчальних компетентностей в процесі позашкільної і позакласної роботи з історії, їх види, форми та специфіка. Аналіз матеріалу курсу в шкільних підручниках з історії.

6.2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Форма навчання: денна				
	Усього	у тому числі			
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
7-й семестр					
Модуль 1					
ТЕМА №1. Вступ. Теоретична основа вивчення і дослідження дисципліни	12	6			6
Тема № 2. Педагогічні та методичні основи					

позакласної і позашкільної роботи.	20	6	4			10
Тема № 3. Зміст, форми організації та методи проведення позакласної роботи.	18	6	2			10
Тема № 4. Зміст та особливості позашкільної роботи.	18	6	2			10
Тема № 5. Зміст, характер та рівень позашкільної і позакласної роботи з історії	20	6	4			10
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за семестр	90	32	12			46

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
9-й семестр						
Модуль 1						
ТЕМА №1. Вступ. Теоретична основа вивчення і дослідження дисципліни	13	1				12
Тема № 2. Педагогічні та методичні основи позакласної і позашкільної роботи.	18	1	2			15
Тема № 3. Зміст, форми організації та методи проведення позакласної роботи.	20	2				18
Тема № 4. Зміст та особливості позашкільної роботи.	20	2				18
Тема № 5. Зміст, характер та рівень позашкільної і позакласної роботи з історії	19	2	2			15
Разом за семестр	90	8	4			78

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Педагогічні та методичні основи позакласної і позашкільної роботи	4
2	Зміст, форми організації та методи проведення позакласної роботи	2
3	Зміст та особливості позашкільної роботи.	2
4	Зміст, характер та рівень позашкільної і позакласної роботи з історії	4
Всього:		12

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Педагогічні та методичні основи позакласної і позашкільної роботи	2
2	Зміст, характер та рівень позашкільної і позакласної роботи з історії	2
Всього:		4

6.4. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кіл-ть год. д.ф.н.	Кіл-ть год. з.ф.н.
1.	Вступ. Теоретична основа вивчення і дослідження дисципліни	6	12
2.	Педагогічні та методичні основи позакласної і позашкільної роботи.	10	15
3.	Зміст, форми організації та методи проведення позакласної роботи.	10	18
4.	Зміст та особливості позашкільної роботи.	10	18
5.	Зміст, характер та рівень позашкільної і позакласної роботи з історії	10	15
	Разом	46	78

Теми рефератів та курсових робіт

1. Мотивація учнів до позакласної роботи.
2. Дидактичні цілі позакласних заходів, організація та планування позакласної роботи
3. Методика організації позакласної роботи
4. Організація гурткової і масової позакласної роботи.
5. Специфіка організації позакласної роботи в початкових класах.
6. Методи проведення позакласної роботи з різних шкільних предметів.
7. Дослідницька робота учнів в позакласній роботі.
8. Система позашкільної роботи
9. Сучасні засоби і форми позашкільної діяльності. Інноваційні підходи до організації позакласної діяльності дітей
10. Методика застосування інноваційних методів позакласної і позашкільної роботи у початковій школі
11. Завдання позашкільної і позакласної роботи з історії.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби: ноутбук та проєктор для презентацій.

Обладнання: карта, дошка, ілюстрації.

Програмне забезпечення: Програмне забезпечення: Google Chrome, Microsoft Word, Power Point, а також навчальні платформи: Moodle і Google Meet.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Комісаренко Н. Особливості творчої діяльності молодших школярів у позакласній роботі // Поч. школа. – 2002. – № 2. – С. 28–31.
2. Бродська О. Система організації дослідницької діяльності учнів / О. Бродська, Н. Мішньова // Рідна школа. – 2011. – № 12. – С. 50–53.
3. Бухарева О. Позакласний захід як двигун морального розвитку особистості учня / О. Бухарева // Всесвітня література в сучасній школі. – 2012. – № 11–12. – С. 27–29.
4. Венгерак Т. О. Система позакласної та виховної роботи / Т. О. Венгерак // Світ виховання. – 2010. – № 1. – С. 22–24.
5. Видиш С. Сутність позакласної виховної роботи / С. Видиш // Директор школи. Україна. – 2010. – № 4. – С. 31–36.
6. Гуліда С. М. Формування комунікативної компетентності учнів засобами позакласної роботи / С. М. Гуліда // Англійська мова та література. – 2014. – № 27. – С. 10–12.
7. Гусак М. Позаурочна робота з учнями в умовах співпраці загальноосвітньої школи та Малої академії наук / М. Гусак, А. Науменко // Математика в сучасній школі. – 2013. – № 10. – С. 44–48.
8. Даневич С. Система позакласної навчальної діяльності учнів як фактор розвитку їхніх інтересів / С. Даневич // Рідна школа. – 2009. – № 7. – С. 66.
9. Дем'янюк Т. Д. Інноваційні технології духовно-морального виховання особистості у позашкільному закладі / Т. Д. Дем'янюк // Інноватика у навчанні та вихованні: часопис кафедри / Рівнен. держ. гуманіт. ун-т, Ін-т психології і педагогіки, Пед. ф-т, Каф. теорії і методики виховання. – Рівне: РДГУ, 2014. – Вип. 3. – С. 6–17.
10. Здор О. Позаурочна робота з учнями гімназії / О. Здор // Директор школи. – 2009. – № 46. – С. 27–31.
11. Кабулова І. М. Позакласна робота як шлях реалізації обдарованих дітей / І. М. Кабулова // Обдарована дитина. – 2009. – № 4. – С. 22–25.
12. Кевлюк І. Розвиток творчих здібностей учнів через позаурочні форми навчання / І. Кевлюк // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2010. – № 1. – С. 84–87.
13. Кизенко В. І. Особливості застосування методів навчання на факультативних заняттях / В. І. Кизенко // Біологія і хімія в школі. – 2002. – № 5. – С. 6–13.
14. Пометун О. Інтерактивні технології навчання / О. Пометун, Л. Пироженко // К.: Видавництво А. С. К., 2004 – 192 с.
15. Момот Л. Л. Проблемно-пошукові методи навчання в школі / Л. Л. Момот // К.: А. С. К., 1985. – 63 с.
16. Ковалева В. Д. Позакласна робота: Навчально-методичний посібник. / В. Д. Ковалева, О. К. Русанова // Харків: Основа, 2013. – 123 с. – (Б-ка журн. «Хімія». 11(131)).
17. Коверсун В. Позакласна діяльність: [принципи виховання у позакласній роботі] / В. Коверсун // Шкільний світ. – 2013. – № 3. – С. 23–29.
18. Позашкільна освіта в Україні: Нормативно – правові акти / Міністерство освіти і науки України. Нац. Еколого – натураліст. центр учнів. молоді. – К.: НЕНЦ, 2002. – 304 с.
19. Лепьошкіна О. В. Позакласна робота як складова частина програми роботи з обдарованими дітьми / О. В. Лепьошкіна // Обдарована дитина. – 2009. – № 6. – С. 40–42.
20. Лисенко М. В. Розвиток творчого мислення у старшокласників в процесі позакласної гурткової роботи з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій / М. В. Лисенко, Д. В. Сингаївський // Наука, освіта, суспільство очима молодих: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. студ. та молодих науковців, м. Рівне, 17–18 трав. 2011 р. / Рівнен. держ. гуманіт. ун-т. – Рівне: РДГУ, 2011. – Ч. 1: Психолого-педагогічний напрям. – С. 60–61.
21. Ломакова О. В. Позакласна робота як важливий чинник поглиблення мовленнєвих навичок учнів / О. В. Ломакова // Німецька мова в школі. – 2014. – № 8. – С. 31–34.
22. Мачулкіна О. Пізнавально-виховні бесіди у позакласній роботі / О. Мачулкіна // Початкова школа. – 2013. – № 10. – С. 30–33.
23. Митник О. Позакласна робота – складова цілісного творчого освітнього процесу / О. Митник // Початкова школа. – 2011. – № 2. – С. 56–59.
24. Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ столітті. (затверджена Указом Президента України 17 квітня 2002 року. (№ 347 / 2002).

25. Немцева Т. Педагогічні умови виховання громадянської ініціативності старшокласників у позакласній діяльності / Т. Немцева, Н. Бондаренко // Рідна школа. – 2013. – №12. – С. 66–70.
26. Організація позакласної роботи в сучасному навчальному закладі як інноватика в освітньому просторі: реком. список л-ри/ уклад.: С.Н. Грипич, О.В. Слобода, Л.В. Ковальчук. – Рівне: РДГУ, 2014. – 15с. – (Серія «Педагогічна інноватика»).
27. Петрович О.Б. Використання інтерактивної мультимедійної дошки в позакласній роботі з літературно обдарованими учнями / О.Б. Петрович, С.Д. Петрович // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2014. – №4. – С. 25–28.
28. Подобєд О. Тиждень історії як складова позакласної роботи в школі / О. Подобєд // Історія України. Всесвітня історія. – 2012. – №43. – С. 7–10.
29. Позакласна робота – важливий засіб літературного розвитку учнів/ Г. Губенко, А. Чумаченко, З. Савченко, Ю. Жалай // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2011. – №2. – С. 5–9.
30. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи: Підручник для студентів педагогічних факультетів. – К.: Генеза, 1999. – 368 с.
31. Снічук О. Проектна діяльність як одна із форм організації позакласної роботи з іноземної мови в школі / О. Снічук // Нова педагогічна думка. – 2011. – №4. – С. 101–103.
32. Степановська Л. Організаційно-педагогічні умови позакласної роботи / Л. Степановська // Сучасна школа України. – 2011. – № 10. – С. 56–65.
33. Сучасна позакласна робота // Відкритий урок : розробки, технології, досвід. – 2009. – № 1. – С. 64–66.
34. Титаренко Л.І. Особливості позакласної роботи в класах-комплектах // Початкова школа – 1993. – №9. – С. 37–40.
35. Триполенко О.В. Організація навчальної роботи при переході до дистанційного навчання. 8 клас: Навчально-методичний посібник / Уклад.: О.В. Триполенко // Харків: Основа, 2013. – 124с. – (Б-ка журн. «Хімія». 10(130)).
36. Хмель В. Позакласна виховна робота на основі життєдіяльності об'єднання-гри // Поч. школа. – 2004. – №12. – С. 39–40.
37. Чігріна В. Дати крила творчості : відродження духовної культури засобами позакласної роботи / В. Чігріна // Шкільний світ. – 2016. – № 1. – С. 1–2.
38. Щербакова О. В. Позакласна робота як засіб підвищення мотивації навчання / О. В. Щербакова // Педагогічні науки. – 2018. – № 8. – С. 37–38.

Допоміжна література

Довідники, словники, енциклопедії:

39. Історична наука в термінах і поняттях: довідник, [В.Ф. Колесник та ін.; за заг. ред. Т.В. Орлової], Вишгород: ПП Сергійчук М.І., 2014.
40. Історична наука: термінологічний і понятійний довідник. Навч. посібник. К., 2002.
41. Історіографічний словник / ред. С.І. Посохова, Х.: ХНУ ім. В. Каразіна, 2004. 320 с.
42. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997.

Додаткова

1. Абдулаєва Н.П. Формування творчої особистості учня в процесі позакласної роботи з математики / Н.П. Абдулаєва // Обдарована дитина. – 2010. – №2. – С. 18–192.
2. Александрова В. Літературно-музична композиція і літературна вітальня як форми позакласної роботи з літератури / В. Александрова // Українська мова і література в школах України. – 2014. – №11. – С. 19–21. Александрова О.В. Робота з обдарованими учнями на уроках та в позаурочний час / О.В. Александрова // Англійська мова та література. – 2013. – №15. – С. 2–4.
3. Бабійчук Т. Відеофрагменти як засіб патріотичного виховання: (позакласна робота з української літератури) // Українська література в загальноосвітній школі. – 2013. – №6. – С. 16–18.
4. Бабійчук Т. Студентський лекторій як активна форма позакласної роботи з української літератури у педагогічному коледжі // Українська література в загальноосвітній школі. – 2011. – №2. – С. 44–46.
5. Бабцева Н.В. Позакласна робота як умова формування ключових компетенцій учнів / Н.В. Бабцева // Німецька мова в школі. – 2009. – №10. – С. 13–14

6. Белеля М. Позакласна робота з української мови в загальноосвітній школі / М. Белеля // Лінгвістичні студії молодих дослідників: зб. наук. пр. учасників II Міжнар. наук. читань "Лінгвіст. студії молодих дослідників", присвяч. пам'яті проф. К. Ф. Шульжука (Рівне, 16–17 лют. 2012р.). – Рівне: Острог: Вид-во Нац. ун-ту "Острозька акад.", 2012. – Вип. 2. – С. 164–166.
7. Белешко Д. Т. Організація позакласної роботи з математики у 5–9 класах: посіб. для вчителів / Д. Т. Белешко, Г. М. Мельник. – Рівне: РОІППО, 2012. – 152 с.
8. Бігич О. Б. Позакласна робота з іноземної мови в початковій та основній школі: (сценарії позакласних заходів) / О. Б. Бігич, Н. В. Майєр // Бібліотечка журналу "Іноземні мови". – 2013. – № 2. – С. 4–63.
9. Білоросюк І. Позакласний захід з фізики «Казка-феєрія "Аліса в Країні Чудес"» / І. Білоросюк // Фізика та астрономія в сучасній школі. – 2013. – № 5. – С. 41–43.
10. Бовкун Т. І. Організація позакласної роботи з географії як засіб формування екологічної культури школярів / Т. І. Бовкун // Географія та економіка в сучасній школі. – 2012. – № 11–12. – С. 34–36.
11. Васильєва Д. Використання мультимедійної дошки в позакласній роботі з математики / Д. Васильєва // Математика в школі. – 2011. – № 11–12. – С. 43–48.
12. Васюкова Н. М. Позакласна робота з біології як засіб формування екологічної компетентності учнів / Н. М. Васюкова // Постметодика. – 2011. – № 2. – С. 35–41.
13. Вовк Н. О. Дидактичні умови використання комп'ютерних програм у позакласній роботі з хімії / Н. О. Вовк // Методика викладання природничих дисциплін у вищій і середній школі: Міжнар. наук.-практ. конф. XIX Каришинські читання: зб. наук. пр., 17–18 трав. 2012 р. – Полтава: Полтав. нац. ун-т ім. В. Г. Короленка, 2012. – С. 248–250.
14. Ворона М. О. Особливості вияву естетичних почуттів у дітей // Початкова школа. – 1990. – № 4. – С. 64–66.
15. Галіч А. В. Формування пізнавальної та дослідницької діяльності з англійської мови в позакласній роботі / А. В. Галіч // Англійська мова та література. – 2014. – № 2–9. – С. 2–9.
16. Глухенька К. Пошуки неповторної краси // Образотворче мистецтво. – 1989. – № 3. – С. 23–25.
17. Годованюк Т. Позакласна робота з математики / Т. Годованюк // Математика в школі. – 2011. – № 5. – С. 24–29.
18. Громовенко Н. О. Територія успіху в просторі ідей (проект літньої проектувально-математичної школи) / Н. О. Громовенко // Управління школою. – 2014. – № 16–18. – С. 41–46.
19. Державна національна програма «Освіта» (Україна ХХІ ст.). – К.: Райдуга, 1994. – 61 с.
20. Добра О. Й. Роль позакласної роботи у навчанні спілкування англійською мовою / О. Й. Добра // Іноземні мови. – 2011. – № 3. – С. 71–72.
21. Дубовий С. Роль позакласної роботи у формуванні творчої особистості учня / С. Дубовий // Рідна школа. – 2012. – № 3. – С. 61–63.
22. Єщенко М. М. Шляхи забезпечення всебічного розвитку учнів у позакласній виховній роботі / М. М. Єщенко // Виховна робота в школі. – 2014. – № 2. – С. 2–6.
23. Жила С. Уроки позакласного читання в системі літературної освіти старшокласників / С. Жила // Українська література в загальноосвітній школі. – 2014. – № 7–8. – С. 48–53.
24. Захаріна Є. Сучасні підходи до підготовки майбутніх учителів для проведення позакласної роботи з фізичного виховання / Є. Захаріна // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2013. – № 1. – С. 54–57.
25. Кийко О. А. Позакласна робота з інформатики у початковій школі як засіб активізації навчання молодших школярів / О. А. Кийко // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2014. – № 5. – С. 36–37.
26. Киян Т. Г. Проектна й дослідна діяльність у позакласній роботі з біології / Т. Г. Киян // Біологія. – 2011. – № 2. – С. 2–7.
27. Кірічук Ю. П. Методика організації та проведення навчальних екскурсій з фізичної географії / Ю. П. Кірічук, Л. А. Покась // Географія та економіка в сучасній школі. – 2013. – № 2. – С. 26–31.
28. Леонов О. Позакласна фізкультурно-оздоровча робота як засіб виховання фізичної культури школярів / О. Леонов // Фізичне виховання в школі. – 2010. – № 4. – С. 42–44.
29. Любарська Л. М. Виховні можливості образотворчого мистецтва // Початкова школа. – 1986. – № 2. – С. 55–59.
30. Люблінська Г. О. Дитяча психологія. – К.: Вища школа, 1974. – 354 с.
31. Мойсеюк М. Є. Педагогіка. – К.: Либідь, 2001. – 446 с.

32. Морозова Н.О. Тиждень англійської мови як одна з ефективних форм позакласної роботи / Н.О.Морозова // Англійська мова та література. – 2010. – №27. – С.29.
33. Покась Л.А. Методика організації та проведення групової позакласної роботи з географії / Л.А.Покась // Географія та економіка в сучасній школі. – 2013. – №5. – С.21–29.
34. Приходько В.В. Позаурочні форми навчання географії / В.В.Приходько // Все для вчителя. – 2014. – №2. – С.128–130.
35. Програми для середньої загальноосвітньої школи. 1–4 класи. – К.: Початкова школа, 2005. – 386 с.
36. Проноза О.В. Стіннівка як метод позакласної роботи в сучасній школі / О.В.Проноза // Виховна робота в школі. – 2012. – №3. – С.17–30.
37. Проців В.І., Кириченко М.А. Уроки образотворчого мистецтва в 1–3 класах. – К.: Рад. шк., 1984. – 188 с.
38. Соловей К.Л. Позакласна робота з української мови – важлива складова навчально-виховного процесу / К.Л.Соловей // Пріоритети філологічної освіти: матеріали Всеукр. студ. наук.-практ. конф.: зб. наук.пр. студ., магістрантів філол. спец. вищ. навч. закл. України й учнів від-ня філол. та мистецтвознав. Рівнен. Малої акад. наук. учн. молоді. – Рівне; Острого: Нац. ун-т "Острозька акад.", 2013. – С.49–51.
39. Стефанович Т.В. Веб-квест на уроках української словесності: (позакласна робота) / Т.В.Стефанович // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2013. – №14. – С.2–7.
40. Сучасна позакласна робота // Відкритий урок: розробки, технології, досвід. – 2009. – №1. – С.64–66.
41. Чабайовська М. Організація проектної діяльності молодших школярів в процесі проведення позаурочної роботи з літературного читання / М.Чабайовська, О.Кархут // Початкова школа. – 2014. – №2. – С.4–9.
42. Чеботарьов О. М. Позакласна робота з хімії : метод. посіб. для студентів факультету хімії та фармації спеціальності «Середня освіта (Хімія)» / О. М. Чеботарьов, О. М. Рахлицька, О. М. Гузенко, Т. М. Щербакова. – Одеса: Одес. нац. ун-т імені І. І. Мечникова, 2020. – 98 с.
43. Шкільна географія в Україні / За редакцією А. Волкової. – Київ: «Хрещатик», 1994.
44. Шумигай С. Історія науки у позакласній роботі / С.Шумигай // Математика в сучасній школі. – 2012. – №9. – С.34–42.
45. Щербакова О.В. Позакласна робота як засіб підвищення мотивації вивчення іноземної мови / О.В.Щербакова // Німецька мова в школі. – 2013. – №8. – С.37–38.
46. Яківчук Г. Виховання школярів на українських фольклорних традиціях у позакласній роботі / Г.Яківчук // Мистецтвота освіта. – 2014. – №2. – С.8–13.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Велика українська енциклопедія. URL: <https://vue.gov.ua>.
2. Вікіпедія – електронна енциклопедія (українською мовою). URL: <http://uk.wikipedia.org/>
3. ЕІУ – Енциклопедія історії України. Електронна бібліотека. URL: <http://resource.history.org.ua> > cgi-bin > eiu > history.
4. Енциклопедія Сучасної України. URL: <https://esu.com.ua>.
5. Наукова література з історичної тематики. URL: <http://www.auditorium.ru/>
6. Освіта-UA (освітній портал). URL: <http://osvita-ua.net/>
7. Сайт Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
8. Електронні версії підручників. URL: <https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/>

Додаткові:

9. <http://www.et№.iatp.org.ua>
10. <http://www.et№.us.org.ua>
11. <http://www.mesogaia.il.if.ua/intro.htm>.

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток__).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток__).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток__).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток__).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)